

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscriptele
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următorile Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emericch Lesner.
Heinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Barnat. In Ham-
burg: Marolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 34)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumă la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr.
v. s. séu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 184.—Anul LXI.

Brașov, Duminică 23 August (4 Septembrie).

1898.

Nicolae II către popórele lumii.

Cea mai însemnată întâmplare a timpului de față este manifestul, ce l'a adresat Țarului rusesc, Nicolae II, prin ministrul său de externe Muraviev tuturor statelor, cari sunt reprezentate prin trimișii lor la curtea din Petersburg.

În acest manifest Impăratul Nicolae apelază la simțămintele nobile și umanitare ale tuturor guvernelor, și le invită la o mare conferență de pace, al căreia scop să fie a chibzui asupra mijloacelor celor mai potrivite, prin cari s'ar pute pune capăt înarmărilor necurmate, cari cu cheltuelile lor enorme storc méduva popórelor.

Țarul vrea dér o desarmare generală, ca să se pótă asigura pacea pentru mult timp încetând de a mai fi o pace înarmată ca cea de astăzi, care din an în an înmulțese sarcinile publice, ce apasă atât de greu asupra popórelor și împedecă dezvoltarea lor culturală și economică.

În totă lumea propunerea puternicului domnitor al tuturor Rușilor a făcut o adencă impresiune. În primul moment surprinderea a fost generală, căci nu s'a așteptat, ca tocmai acum să se facă o astfel de propunere pentru desarmarea generală și încă din partea Rusiei, cea mai mult bănuită, că s'ar purta cu planul de cucerire.

Gândindu-se mai de aproape asupra lucrului, éráși toți au fost de părere, că se cuvine mare laudă tinerului Țar, fiind-că și-a ales și și-a pus o țintă atât de măreță pentru binele omenirii. Despre nobilele intențiuni ale împăratului Nicolae II nu se îndoesce nimeni. Credința generală este, că el doresce pacea sincer. Cu toate acestea însă pasul guvernului său e privit chiar ca periculos pentru pacea lumii. Cei mai mulți

se tem, ca nu cumva tocmai prin încercarea de a pune în ființă mărețea idee de pace — care, după cum se dice, este cu foc părtinită de împărătesa și de împărătesa-văduvă a Rusiei, precum și de regina Danemarcei — să se dea naștere unor certe, din cari la urmă să iese războiul.

Idea de pace eternă a fost susținută de mult de nobilele spirite ale filosofilor, ca Kant, Bernardin de St. Pierre și alții; pentru ea stăruiesc și astăzi așa numitele congrese și reuniri de pace. Dér cine nu ar recunoște, că pe cât de frumoasă și mare este idea, pe atât de grea și anevoioasă se vede a fi ducerea ei în deplinire.

Impăratul Napoleon III a fost făcut și el o propunere cam asemenea aceleia, ce o face acum împăratul rusesc. În Novembre 1863 el a propus un congres pentru revizuirea tractatelor dela 1815, dér Anglia nu s'a învoit și, trei luni mai târziu, a izbucnit războiul danez, din care s'au născut cele două mari războaie ale veacului nostru, dela 1866 și dela 1870, — războaie, cari au scos la ivelă militarismul, ce bântue astăzi Europa, înghitând milioanele pacinicilor cetățeni pentru scopuri de înarmare.

Despre un lucru sunt toți de-o părere: nici unul din statele, cari vor fi invitate la conferența propusă de Țarul, nu va pute să refuze a lua parte la această conferență de pace. Greutatea cea mare va fi însă după-ce se va întruni conferența. Cum să se apuce ea de lucru? Ce să facă mai întâiu: să caute a delătura certele și nemulțămirea dintre state, ori să le lase la o parte și să cêră numai înducerea înarmărilor militare? Și una și alta va fi împreună cu mari greutate și chiar pericole, deóre-ce prea multe sunt încă pászurile statelor și popórelor.

De aceea a și întâmpinat propunerea Țarului deja dela început nedumeriri și temeri, mai ales în Franția și apoi în Englitera. Francesii, cu totă amicitia și alianța, ce o susțin cu Rusia, sunt nedumeriți a sci ce se va întâmpla la conferență cu Alsația-Lotaringia? Francesii nu vor nicidecum să renunțe la aceste provincii și decí nu se pot împăca cu ideea unei păci și desarmări generale înainte de-a se regula cestiunea provinciilor ocupate de Germania. Englitera éráși nu e dispusă să-și micșoreze flota; armată are și așa foarte puțină, ér cât pentru planurile Rusiei, ea le privește cu mare neîncredere.

Câte pászuri nu au însă celelalte state, Rusia însăși, care în Asia trăiesc în cea mai mare încordare cu Englitera? Va fi decí grea problema viitoare conferențe de pace, chiar de s'ar mărgini numai a cere dela state să înceteze cu înarmările și să reducă și din armatele, ce le au azi. Și de aci s'ar născă mari neînțelegeri, căci încrederea lipsește și unde nu-i încredere, nici pacea nu pótă dăinui.

Până acum am vorbit însă numai de popórele mari, dér ce se va întâmpla cu popórele mici: avé-va conferența de pace în vedere sórtea acestora? Puté-va ea să-și ridice glasul, în interesul păcii, în favorul celor asupriți, silind guvernele să respecte în toate privințele, și în afară și înăuntru, principiile de egalitate și de drept, pe cari, după cum dice manifestul Țarului, se întemeiază siguranța statelor și fericirea popórelor? Cum s'ar pute altfel consfinți solidar din partea tuturor statelor mari și mici, la viitoare conferență de pace acele principii de egalitate și de drept?

Étă decí, că ținta, ce și-a pus-o Nicolae II este uriașă. Ca să fiă ajunsă, ar trebui să se schimbe și

reformeze toate, ar trebui înainte de toate să înceteze tirănia la mic și mare, și regimul echității, dreptății și al libertății să împărătescă pretutindení. Pentru o astfel de țintă sublimă, vrednică de omenire și de marea ei chiamare, cine nu s'ar încălzi, cine nu s'ar însufleți, cine nu ar fi gata să stăruie și să lucre cu abnegare ca să fiă ajunsă?

De n'ar fi așa mari slăbiciunile și patimele omeniei s'ar pute nădăjdui, că veacul viitor ne va aduce imperiul păcii și al dreptății. Dér bine e, că s'a lăcut cel puțin un început. În lucruri mari e de-ajuns ca omul să și voiéscă numai. Și așa credem, că și propunerea Țarului, orí câte greutate va întâmpina, totuși va aduce un bine pentru popóre prin aceea, că va sili pe toate guvernele lumii a se gândi odată serios, că popórele nu trăiesc pe acest pământ numai ca să plătescă contribuții de sânge și de avere pentru a implini poftele celor puternici.

Revista politică.

Am arătat în numărul trecut de Duminică cât de încurcate sunt trebile dinăuntru monarchiei în urma mării crize a pactului dualist. Conferințele, ce le au avut miniștrii austriaci și ungari la Viena între sine și sub presidenția monarchului, n'au izbutit a face lumină deplină în întunerecul, ce învăluesce afacerea pactului economic. Nu se scie până acum, care dintre ei ar fi învins și cum o să se aranjeze lucrurile în viitor cu privire la cestiunile economice și vamale, care preocupă de atâta amar de timp cercurile politice și opinia politică din cele două jumătăți ale monarchiei. O însemnată parte a toilor unguresci, cari țin partea lui Banffy în această mare luptă pentru pact, au bucinat pe toate

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Amintiri din tinerețe.

De lângă Ampciú, August 1898.

În „Gazeta Transilvaniei“, numerii cu data de Duminică, au éșit mai mulți articuli sub titlul „Amintiri din Ardeal“, scriși de amicul „Mugur mugurel“, cari pot dice, sunt destul de interesanți. Autorul se ocupă în amintirile sale și cu mișcările politice ale Românilor de aici de prin anii 1860 și anii următori, apoi și cu ținuta ascultătorilor de drept români dela facultatea juridică din Sibiu de pe atunci numiți, cum dice domnia-sa inproprie, „juriști“. Pe acestia îi infățișeză apoi cetitorilor săi, ca pe nesce ómeni, cari făceau numai părădi, cu costumele lor naționale, cu vestminte negre, pălării înalte și mânuși, cu discursuri bombastice de felicitare și gratulare. Scriitorul acestor rânduri, a fost și el unul dintre „juriști“ de pe atunci dela Sibiu, care la oca-

sionii sêrbătorești purtam frac și cilindru, érá costum românesc nu purtam, căci nu aveam, și stipendiul românian de 7 fl. la lună abia-mi ajungea pentru lapte, încălțăminte și spălatură schimbărilor. De acasă dela părinți, cari mai aveau afară de mine încă trei copii la școlă, la cari le ducea mama cu desăgii în spate mâncarea de două ori pe săptămână la Alba-Iulia, — foarte puțin ajutor căpétam; dar înse instrucțiuni din studiile gimnasiale la copilul unui urloeriu, unde primiam prândul, la o domnișórá română pe care o instruiam limba română și istoria universală, și la un consilier de școle ungur pe care încă-l instruiam în limba română, și astfel m'am susținut și eu la studiul jurelor, ca cei mai mulți dintre juriștii din Sibiu: cu munca mea. Luam însă parte cu ceilalți colegi români și la părădi, pe cari timpurile de atunci le făceau adese de lipsă pentru redeșteptarea simțului și aprinderea entuziasmului național, dér luam noi parte activă și la toate acțiunile naționale de pe

atunci, ba ale unora am fost noi chiar și inițiatorii; de exemplu: adunării naționale ținută în Câmpul Libertății la 15/5 1861, la care am participat 28 inși. Însă ne vedeam și de studii; dovadă, că dintre noi au éșit mulți advocați de frunte, judecători buni, dintre cari astăzi trei inși ocupă loc în tribunalul suprem al țării. Ascultătorii români de drepturi dela academia din Sibiu erau la 1859 vr'o 12 la număr, érá în 1860 —1861 se înmulțiseră la vr'o 35 Ei erau de două confesiuni: gr.-catolici și gr.-orientali, însă între sine toți uniți într'un simț: simțul național românesc. Diferința de confesiune nu-i conturba în românismul lor, și lucrău mai vèrtos pe cale socială la delăturarea neînțelegerilor ivite între Români transilvăneni, în urma cunoșcutelor cercularii în cauze bisericesti, éșite dela episcopia românescă din Blăși și Sibiu. Urmările tunde ale împărecherei între Suluțiu și Șaguna le simțiau cu ceilalți Români și tinerii noștri dela academia din Sibiu. Șaguna a fost cel dintăiu,

care a spart pãretele cel despãrtitor, și tinerimea română academică din Sibiu a fost aceea, care a sciut să dea faptului o însemnatate națională.

Br. L. Vasiliu Pop, mai târziu vice-președinte al guvernului transilvan, apoi președinte al tribunalului suprem transilvan, era pe atunci consilier la forul de apelațiune în Sibiu. El era unul dintre cei mai de frunte bărbați ai gr.-catolicilor. Cu finea anului 1859 fiind denumit consilier de secțiune la ministeriul de justiție din Viena, Șaguna a dat în onórea lui un prând, la care a intrunit întreaga inteligență română de ambele confesiuni din Sibiu. Pacea a fost gata, érá sêrbarea păcii a arangiat'o tinerimea academică, însă cu mari greutate.

În curând sosi ziua onomastică a lui Șaguna, ziua sântului Andrei. Tinerimea noastră academică, privind în Șaguna pe restauratorul păcii între frați, a hotărít a-i face o conduct de faclă. Un greco-catolic a fost însărcinat cu ținerea vorbirii ocazionale. Serenada era să se facă

cărările, că guvernul unguresc ar fi biruit asupra guvernului austriac, fiindcă l'a silit pe acesta să facă încă o încercare cu „Reichsrath“-ul din Viena, despre care știm, că în urma opoziției ce au făcut-o Nemții, zădărniciind ori-ce fel de desbateri, a fost trimis acasă prin rescript împărătesc. Altele din potrivă susțin, că Banffy în loc de-a învinge, a fost el învins prin faptul, că s'a învoit, ca Thun să convoce parlamentul din Viena, fără ca acesta să i dea lui Banffy asigurări, că proiectele despre pact vor pute trece fără prin acest parlament. De asemenea se susține, că ministrul președinte austriac n'a făcut lui Banffy această concesie, decât numai sub condiția de a-se urca *cuota* pentru Ungaria, dându-i acesteia în schimb mică favoruri economice în proiectele pactului.

Acum se dă ca sigur, că „Reichsrath“-ul se va convoca pe ziua de 26 Septembrie. Știrea aceasta o aduce oficiala „Wiener Abendpost“. Speranțele, ce se lăgă de lucrările „Reichsrath“-ului sunt foarte neînsemnate, ba nu fără de ore-care temei se susține, că el nu va avea nici un rezultat, deoarece opoziția germană va începe erăși obstrucțiunea la cas când contele Thun nu va retrage ordonanțele de limbă, lucru, care este greu de crezut, având în vedere, că guvernul austriac nu va voi să se pună rău cu Cehii și cu celelalte partide slave din imperiu, cari stau morțiș pe lângă egala îndreptățire a limbilor cuprinsă în ordonanțe. Ați nu mai crede nimeni, că contelui Thun i va succeda a face pe această temă o pace între Germanii și Cehii. Neputând dăr împăcii pe aceste două popore, cu greu va pute să voteze proiectele pactului după cum doresc Ungurii.

Din a lor parte Ungurii încă se pregătesc serios pentru luptele parlamentare viitoare. Lună seu Marti se va deschide **dieta ungară** din Peșta, pentru a relua firul desbaterilor intrerupte înainte de vacanța de vară. Tote partidele maghiare se pregătesc din greu pentru desbaterile, ce vor urma. Președintele partidei guvernamentale a convocat o mare conferență de partid pe Lună, la care a invitat telegrafic pe toți membrii partidei, rugându-i ca negreșit să alerge la Peșta. De asemenea și birourile celorlalte partide

au convocat conferențe pentru a-se sfătui, ce vor avé să facă, ce atitudine să observe în fața gravei situațiuni.

Este interesant, că și **Nemții din Germania** se arată îngrijați de cele ce vor urma în **ceștiunea crizei pactului austro ungar**. Ziarul „Post“ din Berlin scrie un articol din incidentul viitoare convocări a parlamentului din Viena, în care face atenți pe Germanii din opoziția austriacă, să se lapede de purtarea lor de până acum și să nu mai facă obstrucție prin care primejduesc poziția de mare putere a monarhiei și pacea interioră a statului.

Manifestul Țarului.

Monitorul oficial din Petersburg a publicat o notă circulară, pe care ministrul de externe rusesc Muraviev a adresat-o reprezentanților statelor străine acreditați la curtea Țarului și al căreia cuprins este pe scurt următorul:

Majestatea Sa stăpânul și împăratul meu — țice Muraviev — e pătuns de simțul nobil și umanitar, ce isvoresce din idealul, cătră care ar trebui să nisuească toate guvernele, de a se susține pacea și de a se reduce cât mai mult posibil înarmările excesive, ce apasă asupra tuturor națiunilor.

Guvernul împărătesc află momentul de față foarte potrivit, ca pe calea unei sfătuirii internaționale să se găsească mijlocele, cari pot garanta popoarelor binefacerea unei *păci reale și durabile și cari pot pune capăt desvoltării progresive a înarmărilor de ați.*

Poporele doresc pacea generală, a căreia susținere ș'a pus ca țintă politica internațională. În numele păcii universale au încheiat între sine statele alianțe puternice. Cu toate jertfele aduse însă pentru sporirea armatelor, ca mijloc de a păstra pacea, nu li-a succes până acum a ajunge la rezultatele dorite.

Sarcinile financiare, crescând mereu vatămă bunăstarea publică și slăbesc puterile spirituale și materiale ale popoarelor. Munca și capitalul în mare parte nu servesc chiamării lor firești și sunt folosite în mod neproductiv. Sute de milioane se întrebuințază pentru mașini de distrugere înspăimântătoare, cari îndată ce se inventează altele nouă, își pierd cu desăvârșire valoarea. În urma această sunt împiedecate cultura na-

țională și progresul economic. Crisele economice sunt a se datorii în mare parte înarmărilor neintrerupte și excesive și pericolului, ce'l crează îngrămădirea de material de război, transformând pacea armată în sarcină strivitoare, pe cari poporele le suportă din ce în ce mai greu.

A pune capăt acestor înarmări neintrerupte și a căuta mijlocele de a preveni pericolele, ce amenință lumea întregă, este cea mai suferă datoriă a tuturor statelor.

Majestatea Sa Impăratul m'a însărcinat să propun tuturor guvernelor, cari sunt reprezentate la curtea rusă, întrunirea unei conferențe, care, cu ajutorul lui Dumnezeu, ar fi un prevestitor fericit pentru veacul ce vine. Ea ar întruni într'un puternic mănunchiu silințele tuturor statelor de a face să triumfe ideea păcii universale asupra elementelor de turburări și discordii, ea ar cimentă în același timp înțelegerea printr'o **consfățire solidară a principilor de echitate și de drept**, pe care se basază siguranța statelor și a popoarelor.

Adunarea din Beiuș a Asociațiunei.

Adunarea generală a „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, ce s'a ținut anul acesta pentru întâia-ora la Beiuș, în mijlocul fraților noștri din Bihor, a fost una din cele mai frumoșe și mai imposante. Serbările, ce Românii bihoreni le-au arangiat în onorea și din incidentul acestei adunări, au fost cât se pôte de mărețe și înălțătoare de inimă. Poporul nostru din întreg ținutul Bihorului, așa țicând, s'a pus în mișcare, arătându și bucuria și dragostea sa față de numeroșii și aleșii oșpeți români, cari s'au adunat la Beiuș din toate părțile țerei pentru a da mână cu mână în lupta ceă mărță pentru cultura națională a poporului român.

Încă Vineri, în ajunul adunării, comitetul Asociațiunei pășind pe pământul Bihorului, fii întâmpinat în călătoria sa mai întâiu la gara dela Oradea-mare, unde îi eșiră înainte un număr mare de Români. Aici d-l avocat Zigre bineventă comitetul în numele Românilor bihoreni, ér președintele Asociațiunei, d-l Ioan M. Moldovan, vicar capitular în Blașiu și membru al Academiei Române, răspuse, mulțamind Bihorenilor pentru dragostea cu care sunt primiți.

La Orade se întruniră din toate părțile mulțime de oșpeți români, așa că plecând de aci mai departe spre Beiuș, au trebuit să se adaugă încă șese vagoane de tren,

căci nu mai încăpeau. Înainte de-a ajunge la Beiuș, comitetului i-s'au făcut încă o primire căldurosă la gara din Sămbătsag (Szombatsága-Rogoz). Aci se adunase mulțime de țerani români sub conducerea d-lui protopop Ioan Pop din Hadad, care bineventă comitetul printr'o vorbire frumoșă. Președintele Asociațiunei le mulțami, arătând, că scopul pentru care luptăm și am luptat întotdeauna, este păstrarea limbei noastre.

Sera trenul sosi la Beiuș. La gara de aici nu te mai puteai mișca, atata lume românească se adunase. Când trenul sosi în gară, mulțimea erupse în strigări de „Să trăescă“, cari făceau să răsune văile Bihorului. După-ce strigătele încetară, luă cuvântul d-l protopop gr. cat. din Beiuș Augustin Antal, care bineventă comitetul și pe oșpeți prin următorea vorbire:

Bineventarea la gara din Beiuș.

*Magnifice domnule president!
Strălucit comitet central!!*

Cu devotamentul cel mai curat al venerațiunei am grăbit aici a vē întâmpina cu salutarea cea mai căldurosă, de bine ați venit la noi, voi apostoli dela margini, apostoli adevărați și rivitori la cultura și luminarea poporului nostru românesc; mai mult, domnilor! cu focul inimei noastre dorind am dorit a vē îmbrățișa și stringe la piepturile noastre, pe voi, frații noștri cei mai distinși și buni, căci pe terenul cel vast al culturii neamului nostru nu pôte să fie între noi deosebire nici de credință, nici de condiție, nici de etate, ci toți ca unul, „*viribus unitis*“, punend umăr la umăr, avem cea mai sfântă datorință — a înălța prestigiul națiunei noastre preaiubite, a aprinde lumina, a arunca cu prisosință sămînța culturii în agrul cel vast, dăr țelinos al poporului nostru.

Dee Dumnezeu părinților noștri, ca toate festivitățile, ce se vor aranja pe lângă un program precizat la adunarea generală a preaiubitei și preaprețuitei noastre Asociațiunii, să fie conduse de sentimentele cele mai curate religioșe și adevărat naționale și patriotice, și ca să fie acele cât se pôte de rodnice, mănose și îmbucurătore pentru cultura și lumina poporului nostru.

Fie, ca toți oșpeții, cari ne vor ferici cu prezența lor și îndeosebi strălucitul comitet central, să se afle la noi bine, vesel, ca acasă între frați, ca apoi cu plăcere, cu cele mai dulci suvenir și reminiscențe, să ne cuprindă și pe noi, pe beiușeni, în lăuntru inimilor sale!

Să trăescă binemeritul, vrednicul președinte al Asociațiunei! Să trăescă întreg strălucitul comitet central!!

După răspunsul dat la această vorbire de președintele Moldovan, fiind ambele cuvântări urmate de vii urări de „să trăescă“,

în presera S-tului Andreiș, și aveau să participe la ea toți academicii români, apoi toți studenții români dela ambele gimnasii din Sibiu, precum și seminaristi români.

Doi ascultători de jură, între cari și cel însărcinat cu ținerea vorbirii ocașionale, în ziua destinată pentru serenadă înainte de amiazi s'au dus la directorul poliției de stat, spre a cere permisiune pentru ținerea conductului. Era consilierul de locotenență Kirchner acesta, care informându-se de amănuntele intrinderii noastre, ne și dete ceruta permisiune. În urma acesteia, am procurat făclile, am acordat musica, am satorit programul și pusesem la cale toate, ca serenada să fiă imposantă și bine succasă.

Dăr ce să vedă! Pe la 3 ore după amiazi d-l Kirchner citéză înainte sa pe cei doi mandatarii ai tinerimei, care fuseseră la domnia-sa, și le spuse scurt și respicat, că la conduct le este numai greco-orientalilor permis să participe, éră greco-catolicilor nu, și făcu răspunșători

pe cei doi tineri pentru urmările unei procederi contrarie. L'au întrebă, ce-i drept, cei doi mandatarii ai tinerimei pe d-l Kirchner, că ce este cauza schimbării permisiunei dinainte de amiazi, și pentru-ce opresca acum pe tinerii gr.-catolicii dela participarea la o ovațiune destinată unui episcop românesc? Răspunsul a fost: *Da sind Staatsangelegenheiten, die Sie nichts anghet.**

Se vede, că directorul poliției a făcut raport mai marilor săi despre intrinderii noastre, și aceia, credincioși maximei absolutistice de guvernare: *divide et impera*, au voit să împedecă înfrățirea Românilor așa numiți: uniți și neuniți. De aci se născu apoi contraordinul de mai sus.

Cei doi tineri însă nu s'au îndestulit cu atata. Ei s'au rugat de directorul poliției, care le comunicase, că lucră la ordin mai înalt, să le esporeze audiența la principele Lichtenstein, guvernorul țerei, ca să-și

*) Sunt afaceri de stat, cari nu se țin de nasul vostru.

subșternă aceluia cererea lor. Audiența a fost esoperată, cei doi tineri au fost primiți de cătră guvernor, care ascultându-i, le dădu răspunsul: *Aveți să vē țineți de dispozițiunile, ce vi li-a comunicat directorul poliției!* Tinerimea înșciințată despre cele întâmplare, s'a adunat la seminarul diecesan și a adus decisiunea: vom participa toți la conduct, vedă poliția apoi ce va face! Conductul s'a ținut sub escortă mare polițiană, tinerimea română, fără diferință de confesiune, a participat la el. Vorbitorul destinat a ținut vorbirea ocașională neîmpedecată de nimenea, éră Șaguna, care a fost despre cele întâmplare informat, răspunșend din ferestră, a vorbit despre răuvoitorii Românilor, încheiând cu cuvintele: *Anatemă să fiă pe acela, care va semăna ură între frați!!*

Asta fii prima paradă, care au arangiat-o „juristi“ români din Sibiu, pe care toți fruntașii români de pe atunci au aprobat-o.

O altă serenadă i-a făcut tinerimea română episcopului Șaguna

în 1860. la întorcerea sa dela senatul imperial înmulțit, unde apăruse, față cu Ungurii Majlath și Jakab, dreptul de naționalitate și de limbă al popoarelor nemaghiare. Cu ocașionea această, éră i-a vorbit un „jurist“ gr.-catolic.

O serenadă mai imposantă ca cele permerse, a arangiat tinerimea română academică în Sibiu metropolitului Șuluțiu în 28 ori 30 Decembrie, când se întorse dela Viena, unde se dusese în capul unei deputațiuni de 20 bărbați români, spre a subșterne tronului dorințele Românilor. Pe Românii transilvăneni adevăți îi impluse de grijă serioșe, pentru viitorul lor politic, denumirea baronului Francisc Kemény de cancelar și a contelui Em. Miko de guvernator, mai vartos a celui dintăiu.

Spre a face reconcilierea dintre Românii gr. cat. și gr. or. durabilă, mai mulți bărbați români rugaseră pe metropolitul Șuluțiu, ca la întorcerea sa din Viena să se abată pe la Sibiu. Trei-deci de studenți juristi au întâmpinat pe Șuluțiu la Cris-

oșpeții au fost conduși în oraș și așezați pe la cartiere, ce erau dinainte alese și întocmite spre deplina mulțămire a tuturor.

*

În dimineața următoare, adică Sâmbăta în ziua de Sta-Măria, (15/27 August), când avea să se deschidă adunarea, stratele Beișului mișunau de lume, ce se adunase cu miile, mai ales țărani de prin toate părțile Bihorului. Președintele și membrii comitetului, însoțiți de lume multă, luară parte mai întâi la serviciul divin atât în biserică gr. or., cât și în cea gr. cat., fiind în amândouă bisericile oficiat serviciul divin cu mare ceremonie. După esirea din biserică, lumea se adună într'un mare pavilion, construit anume spre acest scop, unde la 11 ore președintele I. M. Moldovan, deschise adunarea prin următorul discurs:

Discursul de deschidere al președintelui.

Onorată adunare generală!

Inima noastră saltă de bucurie, pentru că această convenire anuală a societății noastre o putem serba între munții Bihorului celui cu nume și strălucire veche, — în focularul, carele de multe decii de ani răspândește lumina și cultura în sinul poporului român. După descensiunea spre ținutul, unde primii descălecători, întemeietorii nemului românesc, au pus mai întâi piciorul pe pământul patriei noastre, binecuvântat cu multe frumuseți și daruri, vedem acum locul adunării noastre generale mutat într'altă regiune erăși apusă și situat la marginea teritoriului locuit de Români. Așa, spre bucuria noastră a tuturor, se adună și întregesc ochiurile acelei catene, care în mod vădit și arătat are să împreune odinioară totă suflarea română din regiunile Ungariei. Falcicul Bihor este, care ne cuprinde cu brațe deschise și ne împarte cu abundență salutări frățesco. Fie și el salutat din partea noastră, cu totă căldura și iubirea inimii noastre românesce!

Onorată adunare generală! Puține și rare sunt ocaziunile, întru cari Români devotați binelui comun al nemului lor se pot consulta asupra unor întrebări de interes vital pentru noi. La ocaziuni de acestea se reîmprăspită în memoria noastră și se desvâlesce icôna tristă a trecutului plin de vijelie. Timpuri grele au fost acelea și în mod nemilos au rărit șirurile străbunilor noștri, ba de multe ori valorile înălțându-se cu furia, au încercat a șterge până și amintirea poporului român. Dar caracterul tare și vinjos al lui totdeauna s'a arătat învingător. Lupte bărbătesci, retrageri istețe, l'au scăpat de furtuni, er după alinarea acestora erăși s'a ridicat ca holda culcată de vânt, erăși s'a vindecat, ca surceii tineri ai viței zdrobiți de ghiată.

Etă de unde provine increderea cea mare a poporului nostru în vitalitatea sa,

incredere, care une-ori a putut produce rezultate bune. Fără acum, după ce relațiile vieții de tot s'au schimbat, pôte fi aduce-tore de pierire. Părinții noștri de câte ori printre vijelii au putut se-și procura orecare liniște, s'au reoules, și-au adunat puterile, și au lucrat pentru conservarea națiunii; er când au priceput, că factorii ce încurg asupra vieții poporului român s'au schimbat, și ei au vădit de alte mijloce de apărare. Când lumina și cultura a început a-se răspândi prin regiunile noastre, îi vedem și pe ei întărindu-se cu armele culturale și onorând puterea acestor arme. La început îi vedem alergând la sorginți de cultură străină, er mai târziu și ei întemiază pentru sine foculare de acestea. Chiar în locul acesta, unde suntem adunați spre a ne împărți salutări frățesco și a împlini agende culturale de prima ordine, bărbați a căror amintire se va face în veac cu laudă, au ridicat institute culturale, cari de multe decii de ani au răspândit lumină binefăcătoare în sinul poporului românesc, deșteptă simțul național și l'interese.

Er ca să avem o legătură comună între noi, — ca să împreune deosebitele centre de cultură mai mici și mai mari, mult depărtate unul de altul, — ca să lege toate palpațiunile de telul acesta ale inimii românesce, au întemiat societatea comună pentru toți Români din Ungaria, a cărei adunare anuală o serbăm acum.

On. adunare generală! Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, după mintea întemeietorilor săi este menită a produce unitate întru mișcările noastre culturale; a face, ca toți Români, ori unde ar locui ei prin întinsele regiuni răsăritene ale Ungariei, să pricepă și cunoscă lipsa neapărată de a răspândi și generaliza cultura română în sinul poporului român; a face, ca toți Români fără de nici o contare la deosebiri, ce relațiile vieții produc între straturile societății — nu numai să cunoscă, der chiar să și simtă această lipsă și punând cu toții umăr la umăr, cu dragoste frățesco să lucreze fră-care după cele mai bune puteri ale sale spre înaintarea culturalei noastre.

De aceea au dispus ei, ca adunările generale să se țină în locuri deosebite, acuși într'un colț din creerii Carpatilor răsăriteni ai Ungariei și a undulațiunilor interne și externe ale lor, acuși într'altul, ca așa dulcea noastră limbă română, acest oriteriu distinctiv al nostru, să se desvôle uniform, și prin mijlocirea ei cultura poporului român să crească și înflorască.

Increderea aceea fatalistică în puterea de viață a naturei noastre, acum după ce simțul național la toate poporele s'a deșteptat și înflăcărat, după ce el a prins a opera cu atăta vigore în toate direcțiunile, ar puté deveni fatală pentru noi, mai ales decât considerăm, că drumurile ferate și

electricitatea pētrund și unghetele cele mai retrase, și increderei acelei mortărețe, de care poporul nostru era cuprins odinioară, nu mai lasă adăpost liniștit.

Frați bihoreni! Ați primit Asociațiunea cu atăta căldură și iubire frățesco. Dovadă vie, că sunteți pētrunși de scopul măreț, care l'urmărește ea. Fie, ca și straturile cele mai adēnci și mai retrase din jurul acesta și celelalte ținuturi ale Ungarie locuite de Români, să ajungă la deplina cunoșcere a acestui scop și cu dragă inimă să lucreze pentru realizarea lui. Așa puterile noastre se vor întări și înrădăcina atât de adēnc, încât nimeni nu va fi în stare a-le smulge. Dispunēnd de așa mijloce, Asociațiunea noastră va puté lucra cu fruct spre conservarea și înflorirea limbei și literaturii române, și prin mijlocirea lor va puté răspândi în cerouri tot mai largi cultura, care în zilele noastre înalță atât de mult pe cei ce o îmbrățișează cu devotament și nimicesce pe cei ce o ignorază.

Cu acesta declar adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român de deschisă.

La vorbirea președintelui, urmată de vij și furtunose aclamări din partea publicului, a răspuns, în numele Românilor bihoreni, d-l *Iosif Vulcan*, redactorul „Familiei” din Oradea-mare:

Răspunsul d-lui Vulcan.

Ilustre d-le președinte!

Onorată adunare generală!

Sub impresiunea unei adēnci emoțiunii, incapabil de a-mi stăpâni bătăile repeși ale inimii, cu sfială viu se iau cuvântul în momentul acesta.

Căci este sfânt stēgul, care ne-a întrunit aici, stēgul culturalei naționale, și este de o înaltă însemnătate pentru noi toți Români orașul acesta, prin aședēmintele sale românesce de cultură!

Și totuși marea onore ce mi-s'a făcut de confrății noștri beișeni, invitându-mă să salut Asociațiunea aici în numele Românilor din țera Bihorului: pare-că dă avânt curajului meu.

Bucuria, fericirea, ce văd reflectându-se pe toate fețele; această strălucită adunare de fruntași și de popor, o cunună a cărei podobe sunt femeile: ne presentă tabloul unei sērbătorii mari, de care n'au mai vădit acești munți ai bētrānului Bihor.

În mijlocul acestor mărețe sērbări, inima ni se umple de mândrie, căci vedem manifestându-se puterea de viață a elementului românesc.

Prin urgia vēcūrilor, deși de multe ori împedecat în progresul său, Românul a dat mereu înainte și ține și astăzi sus și tare seminția latinității acolo, unde a aședat pe strămoși marele împērat Traian.

În timpurile cele mai grele, tot-dēuna a avut o stea conducătoare și stēua acesta

a fost iubirea limbei sale. A îndurat lipsuri, a suferit persecuțiuni, a preferit să mōră, der nic-odată, nic în fața morței, n'a renunțat la limba sa.

Limba acesta e moștenirea noastră cea mai sfântă. E veche, căci am adus-o din Roma; e dulce și frumoasă, căci e fiica ginteii latine, și ni-e scumpă, căci e limba maicei noastre.

O iubim, căci ea este mândria noastră; ne închinăm frumseților ei încântătoare și o adorăm cu evlavie, ca pe o dumneșeire.

Păstrarea și cultura ei este scopul vieții noastre. Fără acest scop, nu mai avem titlu de existență. Fără acest scop, nu mai putem trăi.

Limba și cultura ei ne sunt credeul. Limba și cultura ei ne sunt viața. Pentru aceste jertfim tot, pe ele nu le jertfim pentru câte comori sunt în lume.

Pedecile nu ne descurăgiază, stavilele ce ni-se pun nu ne înspăimântă; ba ele ne îndemnă și mai mult să ne stringem rēndurile, să ne adunăm puterile, să ne întărim pentru munca mare și salvatoare.

Din munca acesta își cere partea sa și Bihorul nostru, îngrijindu-se a-și da cea mai bună parte a sufletului și bucurându-se din inimă, că pôte și el să-și facă datoria.

Intrat în arena culturalei naționale, Bihorul salută der, prin graiul meu, cu respect și devotament Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, întrunită aici în adunare generală în Beiș, urându-i din tot sufletul progres întru realizarea scopurilor sale.

După încetarea însuflețitelor urări de „să trăescă”, ce au urmat după acest discurs, s'a trecut la discutarea obiectelor dela ordinea zilei. Anume, s'au ales diferitele comisii: pentru esaminarea raportului comitetului, pentru esaminarea socotelilor, pentru incassarea traxelor etc. S'au făcut cunoscute propunerile, ce au fost înaintate la comitetul central. Intre acestea era una din partea despărțēmētului I (Brașov) de-a se da din venitele Asociațiunii un ajutor mai simțit acelor despărțēminte, cari fac trebă mai bună, lucrând pentru cultura poporului. Altă propunere se făcuse din partea d-lui vicar al Sēlagiului Alimpu *Barboloviciu*, de-a nu se mai ținē în viitor adunările generale ale Asociațiunii în ziua de Sta-Măria, ci în alte zile, ca preoții să nu fiă împedecați de-a lua parte. S'a făcut cunoscut tot-odată adunării, că d-l *Ioan Pop-Reteganul* și preotul *Baciu* din Șoimuș au oferit Asociațiunii 20 fl. pentru a-se pune basă unui fond în memoria fericitului poet *Andrei Mureșianu*. Din interesele acestui fond se se dea în 16 Novembre a fiă-cărui an — ziua morții lui *A. Mureșianu* — câte un premiu pentru cea mai bună poeziă românescă, etc. Tote acestea s'au predat comisiiunilor alese pentru studiere.

tian călări și l'au petrecut la Sibiu. La conductul de faclă a ținut vorbirea ocașională un ascultător de drepturi gr.-oriental.

Inteligența română din Sibiu în frunte cu atunci episcopul Șaguna ținea dese conferențe în cause naționale, mai vērtoș după esirea diplomei din 20 Octomvre 1860. Tinerimea academică încă-și ținea conferențele sale. Cēști din urmă aflau de sfaturile bētrānilor, ba unii din ei au primit și misiunea de a comunica stările Sibienilor cu Blașiul, și a face pe mijlocitorii între cei doi capți bisericesci.

Donă misiuni de astă natură primisem și eu. În diarul meu de pe acele timpuri, aflu scrise următoarele:

„Lipsa unei reuniuni literare au simțit-o Români de mult, o simt însă mai tare, ca ori și când acum. Spre acoperirea acestei lipse Români din loc (Sibiu) făcură o suplică către guvern, prin care cer concederea unei adunări a inteligenței române la Sibiu, spre a-se consulta asupra modalităților înființării reuniunii literare ro-

mâne. Suplica numită fū mie incredințată, ca ducēndu-o la Blașiul, să esoperez acolo subscrierea inteligenței și clerului. Cu colegul I. M. sosirăm cu suplica la Blașiul tocmai pe 15 Mai. Subscrierile cu bucurie se făcură. Profesorii arangiară un banchet în seminarium, parte ca sērbare a acestei zile însemnate, parte căci vedeau în trimișii Sibienilor pe vestitorii ștergerii discordiei dintre Români, care a amărit atăta de mult viața noastră națională.

„O a doua misiune la Blașiul o avui în luna lui Novembre, cu o suplică a fruntașilor români, destinată de a fi subșternută corōnei, pe care cu conșcolarul H. aveam, împreună cu o comitivă a episcopului Șaguna, să o înmānām metropolitului Șuluțiu. Primirea noastră la Șuluțiu a fost foarte cordială. Cu lacrimi de bucurie aușirām, ca răspuns la provocarea de a merge în fruntea unei deputațiunii la Viena, cuvintele: „Să știu, că mor pe drum, mă duc pentru națiune“*) La prânț furām invitați la metropolitul, care la despărțire ne dădu 10 fl.

*) Din acesta deputațiune se întorsese Șuluțiu din Viena, când l' se făcuse în Sibiu sērenada sic menționată.

cu cuvintele: „Cu aceștia să prânțim mână la Mândra“ (o cărciumă, ce cade într'un deal, în drumul ce conduce către Sibiu).

La conferența națională ținută în Ianuarie 1861, tinerimea juridică încă a luat parte. Ea era frica acelor doi membrii, cari pledau pentru acceptarea legilor din 1848. „Gazeta Transilvaniei“ ne dăduse următorul testimoniu: „Junimea română juridică onoră congresul cu sērbătorescul port și cōcărăd națională, pe lângă care dovedi o purtare cu totul respectabilă, care servește națiunii spre onore“.

Nu tot-dēuna eram noi de acord în cele naționale cu bētrānii. Prima neînțelegere s'a ivit între noi și bētrāni, când cu venirea guvernatorului *Miko* la Sibiu. Juriștii unguri și sași voiră a-i arangea o serată cu torțe, provocându-ne și pre noi de-a participa. Acum nu mai știu din ce motive, noi am refuzat participarea, cu toate că părerea bētrānilor era, să participăm. În casuri de acestea întrebam apoi sfatul și a altor bărbați de frunte români din alte localități.

Etă ce ni-a scris în privința acesta cu data 19/12 G. B. din Brașov:

„Noi avem cele mai tari temeiri de a vă recomanda D-vōstră, de a face pe voia bētrānilor. Vē însemn pe scurt:

a) Nu vom, ferescă Dumneșeu, ca unicul dintre Domniavōstră să și periclitaze viitorul, seu cel puțin să se espună la persecuțiuni, fără ca să folosescă totului.

b) Noi conducturile și paradele lumesci suntem dedați a-le numēra între dramele, seu părțile de drame, pe care le numim comedii, și pe cari, prin urmare, le privim ca un mijloc de a distra pe plebea cetăților, ca să-i mai trecă de urit, sciți, ca la Romani, când se făcuse de modă a striga: panem et circenses*).

c) A ținē oratiuni? da: de verbis quantum vis. Abia mai dām jurnalelor material de publicat.

d) Tandem, tot ce vedem este provisoriu, de Joi până mai apoi, seu cum dic Ungurii, „punkōsdi királyság“, der vă ru-

*) Cu toate aceste, în Ianuarie 1861, când se ținū prima conferență politică românescă, făcurăm și lui *Barișu* un conduct de faclii, la locuința sa dela „împēratul romanilor“.

S'au cetit, între altele, mai multe telegrame de salutare, ce sosiseră la adresa adunării din diferite părți ale țerei. Între acestea se afla și o călduroasă telegramă din partea Escelenței Sale Metropolitului din Sibiu *Miron Romanul*, care a fost primită cu deosebită bucurie din partea publicului.

Ședința întâiu s'a închis după orele 12. Între țeranii, cari în număr mare luară parte la adunare, s'au împărțit din partea comitetului Asociațiunii mai multe cărți gratuit, făcându-le mare bucurie.

La 2 ore d. a. a urmat banchetul, la care au luat parte vre-o 300 persoane și s'au ținut numeroase toaste frumoase. Pavilionul, unde s'a ținut banchetul, era încungiuat de țeranii, cari atât aici, cât și pe stradă își arătau însuflețirea prin dese strigări de „să trăescă” la adresa oșpeților.

Sera a urmat un minunat concert și producțiune teatrală, care a făcut onore fraților noștri bihoreni.

*

În ziua a doua a adunării, adică Duminecă în 16 (28) August, sosiseră la Beiuș încă și mai mulți țeranii, ca în ziua întâiu.

După eșirea din biserică, s'a început ședința a doua în care ținta discuțiilor se întorcea mai ales în jurul dorinței, ca Asociațiunea să caute a-și întinde lucrările sale în mijlocul poporului.

Comisia pentru înscrierea de membri a făcut cunoscut, că s'au încasat ca taxe pentru Asociațiune peste 1500 fl. și că s'au înscris ca membri fondatori cu taxe de câte 200 fl. d-nii: *George Lazar* avocat în Vinga; *Teodor Vancea* notar în B.-Lazur; *Paul Pap*, adv., în Beiuș; *Dumitru Negrean* comerciant în Beiuș și *Nicolae Cristea* episcop în Beiuș. D-l Dr. *Coriolan Pap* adv. în Orade, s'a făcut membru pe viață cu 100.

Propunerile în cea mai mare parte s'au prelat comitetului pentru a hotărî asupra lor. În legătură cu propunerea Brașovenilor, în a căreia discuțiune amănunțită nu s'a intrat, s'a hotărît a-se adauge în regulamentul pentru afacerile interne ale despărțimintelor un punct, după care despărțimintelor li-s'a dat dreptul de a arangia petreceri sau alte producțiuni, al căror venit va rămâne în favorul lor.

S'a ales comitetul pentru un nou period de trei ani astfel: *I. M. Moldovan*, președinte; *Dr. Ilarion Pușcariu* vice-președinte; *Dr. C. Diaconovich* secretar I; membri ordinari în comitet: *Partenie Cosmu*, *I. Papiu*, *Z. Boiu*, *L. Simionescu*, *Dr. R. Roșca*, *N. Ivan* protop., *I. Rusu*, *Ios. St. Șuluțiu*, *I. Crețu*, *On. Tilea*, *Dr. Diaconovich Nic. Togan*. Membri suplenți: *Popovici*, *Dima*, *majorul Maxim*, *Dr. Beu*, *Oct. Rusu*, și *E. Dăian*.

În fine s'au cetit erași mulțime de telegrame de salutare din toate părțile lo-

cuite de Români. Între acestea era și o telegramă din partea P. S. Sale părintelui episcop *Ioan Meșianu* dela Arad și alta din partea P. S. Sale părintelui episcop *Dr. Radu* dela Lugos.

Sfârșindu-se adunarea, a urmat sera un bal frumos și bine cercetat, la care s'a jucat și „Călușerul” de 17 tineri îmbrăcați în costum național.

Așa au decurs pe scurt serbările dela Beiuș. Au fost serbări adevărat românești, ca și cari n'au mai vădit Români din Bihor nici-odată în părțile acelea. Mulțamiți au rămas Beiușenii de numărul mare și ales al oșpeților lor, der mulțamiți au rămas și oșpeții de primirea călduroasă, ce li-s'a făcut, și de dragostea românească, ce li-s'a arătat. Se vede, că sângele apă nu se face nici-odată. Deși în împrejurări atât de grele, fooul iubirei de neam nu s'a stins în Români bihoreni și avem nădejde, că el va arde de aci înainte cu flacări și mai puternice decât până acum.

SCRIRILE ȚILEI.

— 22 August v.

Fundațiune. Ni-se împărtășesce, că în 20 Iulie v. c. d-na preotăvă văduvă *Susana Nan* nasc. *Frateș din Râșnov* (lângă Brașov) a prelat comitetului parochial român gr. or. de acolo frumoasă sumă de 500 fl. v. a. drept fundațiune, care va purta numele său și al răposatului său soț, fost preot în Râșnov. Se va numi „Fundațiunea *Dumitru și Susana Nan*”, din ale căreia interese două terțialități se vor capitalisa, ér restul e destinat pentru scopuri școlare românești. — Acest frumos fapt vorbește de sine. Dea Dumnezeu să aibă mulți imitatori între Români!

Conferențe învățătoresci în Brașov. În urma hotărîrii sinodului arhidieceșan — precum se știe — s'au desființat de-ocamdată reuniunile învățătoresci, ér în locul lor s'au introdus conferențele învățătoresci. Învățătorii din protopopiatele Brașovului, Branului și Treișcaunelor și-au ținut conferențele pentru acest an în Brașov, în zilele de 18, 19 și 20 August stil v. sub conducerea comisarului consistorial *Dr. Vasile Saftu*. S'au discutat două teme pedagogice înaintate de Consistoriu spre studiere: a) Cum se pôte mai ușor desvolta în elevi simțul moral? b) Avantagiile și dezavantagiile premiei și cea mai potrivită modalitate de a premia. Conferența și-a formulat răspunsul său la ambele puncte, ér raportul s'a așternut Consistoriului din Sibiu. S'a discutat apoi, respective s'a revidat și modificat actualul normativ școlar, căci, precum se știe, Consistoriul are de gând să introducă în școlile populare un nou plan de învățământ, ér aceasta se va întâmpla pe basa modifi-

cărilor propuse de diferitele conferențe. Conferențele, cari au fost foarte bine cercetate, s'au terminat cu o convenire colegială în restaurantul casei de tir din loc.

Două alegeri de deputați. În decursul vacanțelor de vară a dietei, două cercuri electorale au rămas fără mandate. Unul este cercul electoral al *Năsudului*, pe care-l reprezenta în dietă mamelucul *Ciocan*, numit profesor de limba și literatura română la catedra universității din Budapeșta, al doilea cerc rămas vacant este cel al *Hermanului*, pe care-l reprezenta contele *Andrei Bellen*, răposat zilele trecute. O foie din Pesta spune, că în cercul *Năsudului* va candida noul secretar ministerial de interne *Jakobffy*, ér în cercul *Hermanului* secretarul din ministerul de agricultură *Schmidt*.

Stipendii pentru tinerii români din Maramureș. Ni-se trimite spre publicare următorul anunț: Pentru dobândirea stipendiilor din fundațiunea vicarului *Köszeghy*, se escrie concurs cu termin până la 15 Septembrie st. n. Pot concurge iuriști și studenți gimnaziali de origine nobili români din Maramureș. La recurse sunt a-se alătura: carte de botez, atestat despre origine nobilă și română și testimoniul din anul școl. trecut. Recursele, adresate către comitat, sunt a se trimite la subscrișul. — Sat-Șugătag, 29 August 1893: *Tit Bud*, vicarul Marmăției.

Concurs. Dela *Asociațiunea pentru sprijinirea învățătorilor și școlărilor români din loc* sunt de acordat opt stipendii de câte 20 fl. pentru învățătorii de meserii. Cererile sunt a-se adresa subscrișului comitet până în 15 (27) Septembrie a. c. *Brașov*, 14 (27) Aug. 1898. V. L. *Popovici* v.-președinte, *Pompiliu Dan* secretar.

Un nou omor polițic se anunță din Bulgaria. Ucișagii au fost erași persoane oficiale ale statului, ér jertfă a cădut unul din cei mai mari aderenți ai lui *Stambulov*, anume *Ivan Petrov*. Actualul guvern al Bulgariei de vr'o patru ani de zile i-a tot purtat Sămbetele lui *Petrov*. În cunoscutul omor al *Anei Simon* au căutat cu tot prețul să l scôta și pe *Petrov* vinovat, der fără rezultat. Acum vr'o câte-va zile i s'a pus o nouă cursă nefericitului *Petrov* din partea poliției din *Filipopole*; anume l'au momit să între în casa unui birjar, unde apoi vr'o câțiva polițai au năvălit asupra lui în modul cel mai mișelesc și în câte-va minute l'au făcut numai bucăți cu săbiile. *Petrov* a fost sufletul partidei lui *Stambulov* în *Filipopole*.

O rectificare. Între oșpeții din afară, cari au luat parte la adunarea din Beiuș a Asociațiunii, în raportul nostru a fost înșirat și d-l *G. Brăteanu* din România, despre care din erore s'a dis: „directorul căilor ferate române”. D-l *Brăteanu*, care

este șef de birou la direcțiunea căilor ferate române în București, ne rógă a rectifică această erore.

Un botez pe Dunăre. La Galați s'a făcut alaltăeri un botez cum rar se pôte vedea. Când vaporul austriac a sosit în port, preotul *Ursache* dela biserică „Sfinții Apostoli”, a fost chemat să săvârșescă sfânta taină a botezului la un nou născut. Preotul a sosit îndată și a botezat în religia creștină ortodoxă pe un băiat născut în ziua de 18 curent. Copilul era al unui muncitor anume *Ion Bulgaru* și al femeiei sale *Maria*. Pruncul a căpătat numele de *Niculae Iosef*; ér naș a fost cântărețul dela biserică Sfinții Apostoli. După botez, vaporul cu noul născut și părinții lui a plecat la *Sulina*.

Cercul Henry. Atragem atențiunea citorilor asupra anunțului de pe pag. a opta. Programul variat și bogat al producțiilor face ca cercul să fiă plin de vizitatori în fiă-care seră. Un punct de deosebită atracțiune e pentru ađi, Sămbătă, și mâne, Duminecă, piesa „Cenușoaca” reprezentată de peste cinci decii copii din loc, în decursul căreia se produce și escelentul balet al cercului. Elefantul „Blondin” cu admirabilele lui exerciții, apoi caili cei frumoși și admirabili dresați, clownii cei ce fac să ridă pe mic și mare, voltajorii, gimnasticii eminenți ș. a., toate aceste formează o deosebită atracțiune pentru public. Cercul Henry va da în Brașov încă numai cinci reprezentațiuni. De aci va merge în România, la Ploiești. Mâne Duminecă în 4 Sept. se vor da două mari reprezentațiuni la 4 ore d. a. și la 4 ore sera.

Concert. Musica orașenescă va concerta mâne seră, Duminecă, în grădina otelului „Pomul verde”. Începutul la 8 ore. Intrarea 30 cr.

Ceva despre Români din Ugocia.

Comitatul Ugocia, Aug. 1898.

Stimate D-le Redactor! Despre sôrtea Românilor din comitatul Ugocia, cari trăiesc aci impresurați de străini, ca și o insulă în mare, foarte puține scriși se strecoră în lumea românească. Eu însu-mi abia aveam cunoscința de existența lor. Am profitat însă de ocaziunea unei călătorii prin aceste părți, pentru a-mi informa mai de aproape despre starea lor și étă la ce constatări am ajuns:

Poporul român din comitatul Ugocia e un popor harnic, muncitor și bine conservat; se află într'o stare materială bună, e foarte credincios și ține mult la biserică și școlă. Puține locuri mai sunt printre Români, unde preotul și învățătorul să fiă atât de stimat și respectat de popor, ca aci. Bisericile peste tot sunt de piatră, ér

găm, că tot ce vedeți până acum, să le priviți mai mult din punct de vedere umoristic, că mai mult nu merită; să fiți prea încredințați, că partea serioasă, de nu tocmai tragică, va urma după aceea, mai târziu. Dumneșeu puterilor va fi însă cu noi tocmai și atunci, când toți ómenii ne-ar părăsi etc.”

Un alt bărbat român din Alba-Iulia, tot în această materie ne scrie cu data 31/12 1860 următoarele:

„Trebuie să vă spun însă verde, că prin retragerea domniavóstră dela conductul făcând contelui *Miko*, când va veni la Sibiu, n'ați arăta nici un pic de tact, nu politică și prin urmare nici maturitate, cari în timpuri, ca cele de ađi, mână în mână trebuie să mergică una cu alta... D-vóstră nu numai trebuie să luați parte la acel conduct, ci unul din D-vóstră să se pregătescă cu o vorbire ocașională bine-nimerită și românească”.

Cum imi aduc aminte, tinerimea noastră a rămas departe de acel conduct.

*

Costumul național. Étă ce aflui scris în diarul meu referitor la acesta.

„Cu începutul primăverii începură simțimintele naționale a-se arăta tot mai lămurit, par'că aveau ceva comun cu debaterile în consiliul imperial din Viena. Junimea începea a-și arăta naționalitatea și prin caractere esterne: prin port. Pe când Maghiarii își băteau printenii și făceau larmă cu bețele lor însemnate cu: „ne bancesd a magyar”, tinerii români de aci (din Sibiu) priveau la acele mișcări cu pasivitate precauțătoare a Românilui, pe când étă că junimea noastră din Viena ne provocă prin epistolă, ca să dăm semn de viață, să ne croim un port național; de altă parte auzirăm, că în Pesta feciorii lui *Mocioni* s'au și costumate românește. Între astfel de împrejurări, juristii din Sibiu începură a-se ocupa și ei serios cu întrebarea costumului românesc. Nimica însă nu voirăm să facem de capul nostru, ci consultarăm pe mai mulți bărbați din inteligența română, dela cari primirăm păreri divergente. În urnă voirăm să aflăm și părerea lui *G. B.*, care ne și răspunde prin epistola aci alăturată, în care nu ne îndemnă nici cât de puțin, ca să grăbim cu costumele naționale. Resultatul fu, că nici ne grăbirăm cu costumele, ci abia în luna

lui August se arătară vr'o câteva în Sibiu, érin luna lui Octomvrie mai multe în Blași, unde și primi costumul juristilor din Sibiu și a damelor române din Alba-Iulia bine-cuvântarea achiiepiscopescă la prezentarea noastră înaintea metropolitului *Șuluțiu*, cu ocaziunea cunnaiei doctorului *I. Rațiu*.”

Până aci diarul meu, érá la acesta mai adaug, că cu ocaziunea numitei cununii, mirele și mireșa, nănașul *Elia Măcelariu* și nănașa, apoi mai mulți tineri și dómne române au fost îmbrăcați românește. Mai târziu s'au vădit costumele românești și în dieta din Pesta, ba *L. B. Popp* în costum românesc a depus jurământul în Cluși, în calitatea sa de vice-președinte al guvernului transilvan.

Fiind epistola lui *Baritiu* mai sus citată de mare interes, după-ce aceea până astăđi nu s'a publicat, las să umzeze aci întregul text, copiind originalul așa cum este scris.

Zemești, 1860 Maiu 16/4.

Frate Strévoiu! Fiind că-mi faceți onórea de a mă întreba și pe mine în pri-

vința proiectelor unor conaționali de ai noștri, de a „crea”, ori „forma”, ori numai compune un costum național românesc, și încă cu scop curat numai de a „demonstra”, imi iau și eu voia nu de a vă sfătui ceea ce ați avé să urmați în această privință. D. V. juristii, adică cum să vă compromiteți mai eclatant, ci numai de a vă comunica ceea-ce am urmat eu pre socotela mea, fără a pretinde ut juretur in verba magistri.

Mai întâiu mă provoc la art. meu din calenadriul d. a. 1860 f. 38—45, la care am meditat și pe care l'am scris tocmai înainte cu 12 luni, adică mai înainte de a face „frații Unguri” „demonstrațiuni” cu „atitele” lor, care au existat mult mai înainte de *Atila*, și pe care acela nu le-a purtat. Din acel articol vei vedea, cumcă eu sunt cu tot sufletul pentru păstrarea unor porturi naționale, frumoase, estetice, érá altele ași voi ca să dispară, că prea sunt urite; a păstra însă aceea ce am, nu însemnă a „demonstra”; din contră, acela său aceea, cari se lepădaseră cu totul de costumele lor naționale, dându-le uitării, érá acum, reflectați prin alții, vor să le restaure, se înțelege, că ei o fac acesta nu-

coșolele românești încă sînt în cea mai mare parte frumoase și corespunzătoare cerințelor legii.

Peste tot, din câte am văzut și auzit, am rămas cu convingerea, că în Ugocia avem un popor bun și ales, cu care s'ar putea face lucruri minunate, decât ar fi cine să-l conducă și povățuiească.

Dér tocmai aici zace buba; poporul nu are conducători și, neavînd conducători, nu se arată între el nici vre-o viață românească. Nu se găsește nici măcar cine să scrie din când în când câte-un articol, ori corespondență prin diarele noastre, ca să știe și cetitorii români cum trăiesc ei și în ce stare se află.

Dér ce dîc, să scrie prin diare? — Nici măcar nu cetesc diare. Poporul nu cetesc, căci nu-l îndemnă nimenea; în mare parte el nici nu știe măcar, că avem și noi diare românești și încă diare bune, potrivite pentru țărani, despre a căror existență, decât ar avea cunoștință, sunt siguri că le-ar abona, căci poporul, cum am dîc, e în stare bună, generația tinere mai ales știe bine ceti și ar și ceti bucuros scrieri și diare românești, dér nu este cine să-l îndemne.

Preoții români în privința națională sînt într-o stare îngrozitor de decădută. Nu dîc. că toți. Vor fi de sigur și excepțiuni onorabile, dér partea cea mai mare a lor sînt perduți naționalicesce. Mă îndoiesc, decât există preot român în întreg comitatul Ugocia, care să nu aibă la casa sa cel puțin o gazetă ungurească, mulți au însă chiar câte 2—3, pe când diare românești, fîă măcar câte unul de probă, abia decât a-i pute găsi la 2—3 preoți în întreg comitatul.

Se înțelege, neavînd diare, preoții de aici nu au nici de unde să cunoască starea și luptele Românilor din alte părți. Ei își primesc informațiunile numai din isvórele cele mai infecte unguresci și și-au inveninat trupul și sufletul atât de puternic, încât se rușineză chiar și de-a se afirma ca Români. Nu numai în locuri publice, ci chiar și în casele lor, în mijlocul familiei, limba de conversație a lor e limba ungurească. Preotesele peste tot sînt crescute la școle unguresci, unde au învățat a-se rușina de nenumul și limba lor. Ele consideră, ca un lucru foarte firesc, ca în societăți de ómeni „culti“ să vorbescă numai unguresce chiar și cu Români.

În casele celor mai mulți dintre preoții români găsești biblioteci bogate, dér afară de câte-un „Liturgier“, „Orologer“ și cel mult vre-o carte de predică, toate celelalte cărți sînt unguresci. Din aceste cărți, și numai din acestea, învață preoții și preotesele române din Ugocia a-și cunoaște prezentul și trecutul națiunii lor. De aci vine, că se rușineză a-și vorbi limba și a-se afirma ca Români.

Românii din Ugocia trăiesc în întunec și nu străbate între ei nici o rață

de lumină românească. Căpii sînt morți naționalicesce, și tare mă tem, că duhórea oadavrelor lor, ca mîne va invenina poporul.

Dér ce am dîc? ... Ei nu sînt morți. De-ar fi morți, cel puțin n'ar face rele. Dér, încă-odată drurere, despre unii preoți de aici am auzit plîngerii mari Poporul póte, și e dispus, să și susțină școalele sale naționale, preoții însă, pentru de a-și face „merite“ înaintea celor de sus, le închină adversarilor.

Cea dintăiu școlă română, care a trecut la stat, e școlă din Boscău. Aci perderea școlii române s'a întemplat astfel: Preotul a avut o certă cu învățătorul, pe care l'a amenințat, „că-l va juca el cu ajutorul Ungurilor“. Învățătorul, fiind și el un om slab și cunoscînd raporturile de prietenie, în care se află preotul cu Ungurii, decât ca să cadă jertfă furiei de răsunare a preotului, a gândit, că va fi mai bine să se dea pe sine — satanei, cu școlă cu tot! A făcut puțină agitație între popor și și-a dat școlă statului!

Altă școlă perdutoă acum de curînd e școlă română din comuna Tarna-mare, care numără 180 familii române. Senatul școlar de aici, în frunte cu preotul și la îndemnul preotului, și-a oferit școlă statului, pe cuvînt, că n'au de unde să plătescă suta a patra pentru învățător.

Așa vești am auzit eu despre preoții noștri din comitatul Ugocia. Se vede, că sînt prea îmbuibăți, prea îngâmfați; pe popor îl consideră numai ca pe-o óie bună de tuns și de muls, înaintea căruia par'că în adins ar voi să ascundă lumina, ca nu cumva să se deștepte și să vadă, că păstoriilor lor sufletese sunt ortacii Jidanilor, ai notarilor și solgăbirilor, cu cari împreună speculează și benchetuesc. Cu țărani ei nu stau de vorbă, ca să le dea un sfat părintesc și să-i îndemne la fapte bune, căci se țin prea mari domni; când însă trag de pe spinarea lui câte 40—50 fl. pentru un prohod, atunci nu li-e rușine să stea de vorbă cu ei. Și cel mai sêrac trebuie să-i plătescă popii câte 2 mîerțe de cucuruz în grăunte, un car de lemne, și de plug, ori lucru de mână din zori până sêra tîrziu, fără să capete o cójă de pâne. Cum sciu preoții români din Ugocia să respălătescă poporului aceste jertfe, am arătat.

Êtă esperiențele, ce mi-le-am cîștigat în călătoria mea prin comitatul Ugocia! Nu dîc, că toți preoții din acest comitat ar fi de felul celor de mai sus. Se vor fi aflînd între ei și ómeni cu inimă; despre unul din ei am auzit chiar laude, ca bun Român și bun preot, am auzit, că e abonat și la „Gazetă“, dér totuși e fapt, că maghiarismul a prins rădăcină prea adînc în majoritatea preoților din acest comitat și de odată cu asta au perduto și inima pentru popor. Decît am scîi, că în locul lor vor veni odată preoți mai de bune speranțe,

ne-am mîngăia. Dér, vai!, sînt numai câteva zile de când am cetit în iubita noastră „Gazeta Transilvaniei“, cum tineri clerici crescúți în seminarul dela Gherla încă de pe acum ne fac rușine cu crescerea neromânească, ce li-se dă din partea mai marilor lor. Decît acești tineri, iubitori de „osárdás“, preferă chiar a-și vorbescă unguresce în societățile române, atunci ce putem aștepta dela ei mîne, când unii dintre ei vor veni ca preoți în Ugocia, ca să înlocuescă pe cei de aci?

Consistoriile din Gherla, deșteptă-te, deșteptă-te, ca să nu-ți dîcă istoria, că într'un timp, când totă lumea e deșteptă și lucrăză, tu ai durmit somnul pécátosului!!

Un călător.

Anunț școlar.

Anul școlar 1898—99 la școalele medii gr. or. române din Brașov se va începe cu 2 Septemvre 1898 st. v., adecă în 14 Sept. st. n. Părinții, cari doresc a-și da copii la aceste școle, sînt poftiți a-se presenta cu fiil lor în cancelaria Direcțiunii în zilele de 2, 3, 4 Septemvre v. pentru inmatriculare.

Școlarii, cari se inmatriculează pentru prima dată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlastic, estras de botez și certificat de revaccinare. În 31 August v. și 1 Septemvre v. dela 8—12 óre a. m. și dela 2—5 óre p. m. se vor ține esamenele supletorii și de emendare. Cei ce s'ar presenta mai tîrziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întărđierii.

Didactrul, care se va depune îndată la inmatriculare, este pentru școlarii români de religiunea gr. or. și gr. cat. cu totul de 12 fl. în gimn. infer. și în școlă reală, ér în gimnasiul superior de 20 fl.; pentru cei de alte confesiuni didactrul se socotesc îndoit. Afară de didactru fiă-care școlar are să plătescă înainte 1) taxa pentru testimoniu și anuar 1 fl. 50 cr. 2) taxa pentru bibliotecă (în gimn. super. 50 cr.; în gimn. infer. și școlă reală 30 cr.), — 3) Școlarii din gimnasiul superior mai au să plătescă și taxa de membru a societății de lectură (cl. VII și VIII 1 fl., ér cl. V și VI 50 cruceri); 4) toți școlarii, cari să înscriu pentru întâi la aceste instituite, vor plăti odată pentru totdeuna o taxă de înscriere de 4 fl.

De didactru se scutesc cei lipsiți de mijlóc sub anumite condițiuni, care se pot afla dela Direcțiune.

Brașov, 20 August v. 1898.

Diracțiunea școlilor medii gr. or. române.

*

Anul școlar 1898—99 la școlă comercială superióră gr. or. română din Brașov se va începe cu 3 Septemvre 1898 st. v.,

adecă în 15 Sept. st. n. Părinții, cari doresc a-și da copii la această școlă, sînt poftiți a-se presenta cu fiil lor în cancelaria Direcțiunii în zilele de 1, 2, 3 Septemvre v., pentru inmatriculare.

Școlarii, cari se inmatriculează pentru prima dată la școlă noastră, vor aduce testimoniu școlastic de cel puțin 4 clase gimnasiale, reale séu civile, extras de botez și certificat de revaccinare. În 31 August v. și 1 Septemvre v. dela 8—12 óre a. m. și dela 2—5 óre p. m. se vor ține esamenele supletorii și de emendare. În 3 Septemvre v. se vor ține esamenele cu privatiștii. Cei ce s'ar presenta mai tîrziu, au să se prezenteze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întărđierii.

Didactrul, care se va depune îndată la inmatriculare, este pentru școlarii români de religiunea gr. or. și gr. cat. cu totul de 30 fl., pentru cei de alte confesiuni didactrul se socotesc duplu. Afară de didactru fiă-care școlar are să plătescă înainte 1) taxa pentru testimoniu și anuar 1 fl. 50 cr., 2) taxa pentru bibliotecă 50 cr., 3) taxa de membru al societății de lectură 1 fl., 4) toți școlarii, cari se scriu pentru întâi la aceste instituite, vor plăti odată pentru totdeuna o taxă de înscriere de 4 fl.

De didactru se scutesc cei lipsiți de mijlóc sub anumite condițiuni, cari se pot afla dela Direcțiune.

Arseniu Vlaicu,
director.

ULTIME SCRÎ.

Viena, 2 Septemvre. „Wiener Abendpost“ publică o patentă împărătescă, prin care este convocat „Reichsrath“-ul pe ziua de 26 Septem.

Publicarea patentei împărătesci este întempinată de presa din Austria în diverse chipuri. „Prager Volksblatt“ dîce, că ori-ce deputat cinstit și consciencios are datoria de-a zădărnici votarea pactului.

Geneva, 2 Sept. Ministrul rusesc de externe, contele Muraviev, are de gând să convoce conferența internațională plănuită de țarul Nic. în Geneva.

P O V E Ș T E.

Pisica ca prevestitoare de timp.
Poporul nostru consideră pisica (mâța) ca o prevestitoare de timp, care nu înșelă. Semnele, prin cari ea prevestesc schimbarea timpului, sînt următoarele:

Când pisica se neteșese cu labele pe bot și se linge pe picior: acesta e semn, că va fi vreme môle (vara plóie, érna ninsóre). Când însă

Dela voi cu jale și tînguirî nespuse,
Mă duc acolo, d'unde mult pot să sperez.

Mă duc în depărtare cu inima sinceră,
Vă l'as în fericire pîn' vă voiți mai vedé,
Aducerea aminte de țera mea fidelă,
În peptul meu cel fraged pururea va
[sedé.]

Ah, Dómné! ce fericé când omul unde nasce
Acolo își petrece viața tinerea,
În brațele materne, acolo unde cresce,
Acolo 'n fericire se póte desfăta.

Nu e nimic în lume și în astă viață
Ca o mamă bună, dér de compătimit,
Când rămâne-'n lacrimî și pe ochi cu cétă,
Plîngéndu-și fiul dulce, pe care l'a iubit.

Ție dulce maică îți dau o sărutare,
Ca fiu sincer și dulce mă duc tare mäh-
[nit,

Te rog la mîngăere fi totuși cu sperare:
Căci dēul cel puternic așa mi-a otărit.

Autorul scriind acestea, părăsindu-ne a trecut pe vama cucului în România, unde și astăzi se află ca profesor de frunte la un liceu.

mai ca să demonstre. Ei, bine, decât între frații juriști se află proprietari de moșii à la Mocioni, ori Hurmuzache, decât cumva noi Români avem de scop a stórce dela guvern vre-o constituțiune transilvană românească, pe care însă nu am avut'o de loc: hai să demonstrăm! Numai scii, eu totdeuna am purtat o friculiță sănătósă de aima satirei, și acum astădată încă nu ași voi, ca să ne facem de risul lumii. Cu alte cuvinte nu ași voi să auzim pe dușmanii noștri firesci bătendu-și joc de noi dîcînd, cumcă din totă inteligența română, s'au ales numai studentii români, cari fac demonstrațiuni cu costume cumpărate din ban cersiiți. — Peste această, modelul DV. de costum mi s'ar păré prea complicat, încarcă, prin urmare și costător; ci, de gustibus non est disputantibus.

Acei domni români, cari îndemnă pe junime a se investi în costumul național, să binevoască a face D-lor începătura. Tot așa am vorbit și în érna trecută celor bogăți de aici; urmarea fű, că singur unul își făcu costum național.

Dér scii DV. cumcă noi Români am făcut și până acum de 5 luni încóce demonstrațiune mult mai impunătoare prin aceea,

că nu ne-am prefăcut nici într'un mod, că nu ne-am schimbat nici un port, ci — his tempestatibus, — am rămas care cum apucam, care în frac, care în roc, care în zeche, care în suman etc. etc. Domnilor! Eu sînt de acea opiniune, că costumul nostru național românesc — după un model foarte gustos — ar trebui să figureze qua talis mai întăiu în viitóra dietă a Transilvaniei pe trupul deputaților români, pe cari vom avea noroc să-i putem alege și noi. Din acel moment apoi totă inteligența să-și facă câte-o păreche de vesminte românești de sêrbătóre, érá în zile de lucru să umble, care cum îi place și — cum e mai efitin.

Peste ¼ óră plec la Bucuresci, sînt silit a precurma această materiă interesantă. Spune, te rog, junimei întregi salutările mele cordiale.

frate iubitor
G. Barișin.

*

„Jurisții erau copii resfățați și desmerdați ai națiunii, séu mai bine dîc bărbăților noștri conducători“.

Are drept în privința această „Mugur mugurel“. Noi eram bine văduți în familiile românești, eram

chiămați pe la casele românești la prînduri și la cine, dér și formam inima societății românești în Sibiu. Noi am introdus în unele familii nemțite limba românească, arangiam baluri și petreceri românești. Formaserăm între noi o societate literară, al cărei patron era protopopul Hanea, care ne puse la dispozițiune un local în seminarul diecesan. Țineam acolo discursuri literare și cetiam diare românești prenumerate de noi. Aveam și o fóiă a noastră literară — scrisă — numită „Aurora“ în care ne comunicam primele încercări literare, și în care cetiram primele încercări poetice ale lui A. Densușianu, Stefan Neagoe și A. Onițiu. Alții scriau novele. A. Brote făcea caricaturile. Sînt în posesiunea a vr'o câți-va numerî din acea fóiă; voiți face și eu ca „Mugur-mugurel“, reproducînd aici o poesiă de pe acele timpuri.

Adio dela frați.

Ah locuri prea plăcute, a mea ursită fuse
Ca 'n anii tinereții, să mă depărtez

pisica sgârie cu labele la uşe, ori pe pârreşi, acesta e semn, că are să urmeze vieme uscată (vara secetă, ér érna frig)

Poporul, basat pe esperinţe, sustine hotărît, că acestea sunt semne sigure, în urma cărora schimbarea timpului are să urmeze la 2—3 zile.

Popa Şapcă.

Popa Şapcă e un adevărat apostol al mântuitorului Christos, şi un devotat cetăţen românesc, care, ca şi Popa Stoica din timpul lui Mihai Viteazul, în casuri de grele nevoi ale patriei părăseşte altarul şi-şi începe sabia pentru mântuirea nămolului.

Asemenea ómenilor ca popa Şapcă sunt rari; ei fac epoca timpurilor, cărora istoricii nu li-au dat încă importanţa cuvenită. Unde este istoria ale cărei pagini din epoca anului 1848 se le vorbescă copiilor de Popa Şapcă, de Magheru, de Tel, Eliade, Goleseci etc., cari formau ceta patrioţilor în desrobirea nămolului? Unde a fost péna, care trebuie să zugrăvescă în mod adevărat icóna, caracterul, voinţa cea de fer, nevoile ce îndurau şi focul ce aveau în vine pentru apărarea ţerei — eroii dela 1848?...

Din ceta eroilor anului 1848 e şi vrednicul „Popa Şapcă”. Preotul Radu Şapcă locuia la Celei, judeţul Romanai (în România), casa lui era casa lui Avram; toţi călătorii trăgeau la el şi erau bine primiţi şi ospetaţi. Ca să îndemne pe ómenii să vină la biserică, el desfiinţase paraua (discul), care de obicei se da popii la mir.

Preotul Şapcă, când a început a-se ivi mişcarea revoluţionară pentru desrobirea nămolului, în inima lui a găsit un răsnet şi în sângele său un curent puternic de patriotism. Se ducea des la Islaz, de unde începuse mişcarea, şi ceta mereu „Evangelia nămolului” eşită prospétă din mâinile Românului Eliade.

La 9 şi 11 Iunie (1848), când mişcarea porni, acest brav preot de sat, cu simţul său cel bun şi neprihănit, era deja iniţiat şi pregătit.

La 9 Iunie, la Islaz trebuia să isbucnescă răscolă. Pe piaţa din Islaz se adunase o mulţime de lume. În mijlocul pieţei era improvisat un fel de altar, pe care erau aşedate Crucea şi Evangelia. Două-deci de făclii ardeau împrejurul altarului. Soldaţii erau în mare ţinută.

Preotul Şapcă, însoţit de alţi doi preoţi, începù serviciul divin şi

sfinţi apa. Apoi îngenunchiă şi totă mulţimea făcu asemenea. În mijlocul unei tăceri profunde şi solemne, preotul Şapcă a rostit acea rugăciune, care va rămâne pururea un document sfânt pentru cei apăsaţi

Cităm din această rugăciune următoarele:

„Mântuie şi scapă pe tot omul ce „sufere, ridică şi întăresce pe acest popor, ce se omoră pe sine pentru ca să „lungescă viaţa apăsătorilor săi. Scapă-l „de abuzurile, ce reana voinţă au făcut „a se nasce din instituţiile şi chiar din „virtuţile sale; mântuie-l de abuzul clăcei, „de ticăloasa iobăgie necunoscută părinţilor „noştri, de bellicurile drumurilor şi ale „şoselelor. Dă i timpul şi spaţiul cu care „tu înzestraşi pe om, fă l a se bucura de „produsul lucrului său.

„Scolă-te, Dómne. şi fă să cunoscă „lumea, că tu eşi Dumneşul muncitorilor şi a tot omul, ce se apropie de „tine prin muncă, singura rugăciune, pe „care Tu o bine-cuvintezi şi o îdeplinescî.”

După rugăciune preotul Şapcă bine-cuvântă cele două stindarde naţionale, dintre cari unul fu dat poporului şi altul soldaţilor.

Se dete cuvântare constituţiei compuse din 22 articole de Eliad.

„La arme, Români, la armele mântuirii!” strigă popa Şapcă împreună cu ceilalţi luptători naţionali!

Poporul cânta:

„Să trăescă popa Şapcă
„C'a scăpat ţera de clacă.”

Aşa-dér guvernul provisoriu la 1848 era compus în România din nemuritorii cetăţeni, şi anume: Preotul Radu Şapcă, Eliade Radulescu, Colonel Stefan Golesecu, Maior Cristache Tell, Căpitan Nicolae Pleşoianu şi Gh. Magheru, general.

Cinci-deci de ani acum, de când aceştii membri ai guvernului provisoriu au îndrăznit să ridice stégul libertăţii şi să se declare în contra protectoratului exclusiv al colosului de Nord, de care totă Europa tremura atunci, şi să preclame în numele poporului Român:

Dreptate — frăţie.

Crucea lui Şapcă, péna lui Eliade, sabia curagioşilor şi caracterul oţelit al celorlalţi, ne lăsară şi ne dete democrăţia de astăzi.

Dea Dumneşu, ca şi preoţimea de azi să imiteze pe Şapcă, spre a lucra pentru ridicarea poporului, pe calea economică şi culturală!

(„Amicul Poporului”). I. Th. Calotescu.

Insciinţare.

„Reuniunea Femeilor Române din Braşov” a înfiinţat, după cum se scie, un Internat, cu scop de-a instrui fetele din clasa de mijloc a societăţii românesce în menajul casei, precum şi în diferite lucruri de mână ce cad în sfera unei bune economie.

Reuniunea întretine şi subvenţionează acest Internat cu o sumă considerabilă, numai ca să pótă primi fetele cu taxa cât se pótă de scădută.

În acest Internat se învaţă: a) a pregăti tot felul de mâncări; b) a spăla şi călca tot felul de albituri; c) a croi şi a cose cu maşina tot felul de albituri şi vestimente; d) a cultiva legumi, şi e) reguli igienice.

Pentru complectarea cunoştinţelor căştigate în şcolă, s'a introdus şi o şcolă de repetiţie prevădută în legile statului pentru copile de 12—15 ani.

În această şcolă se va propune: Limba română în 2 cursuri à 2 ore. Limba maghiară 2 curs. à 2 ore. Limba germană 2 curs. à 2 ore. Aritmetica 2 curs. à 2 ore. Istoria şi Geografia 2 curs. à 2 ore. Istoria naturală şi Fizica 2 curs. à 1 oră. Religia 2 curs. à 1 oră. Desemn 1 curs. à 1 oră. Scrierea 1 curs. à 1 oră. Cântări 1 curs. à 1 oră. Gimnastica 1 curs. à 1 oră.

În acest „Internat” se primesc fetele române, cari vor fi absolvat cel puţin 3 (trei) clase primare şi vor fi implinit 12 ani.

De ore-ce prin reorganizarea cea nouă a instrucţiunii, numărul órelor s'a înmulţit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreţinere şi instrucţiune taxa de 14 fl. pe lună, plătită anticipativ.

Fetele orfane şi sérace pot fi primite gratuit în „Internat”.

Fetele din Braşov, cari vor voi să petrecă numai peste di în „Internat”, plătesc pentru totă instrucţiunea şi pentru prând şi ojină câte 10 fl. pe lună.

Deóre-ce numărul elevelor atât al celor cu plată, cât şi al bursierelor este restrins, de aceea se invită părinţii şi tutorii a-se insinua, respective a înainta petiţiunile îndestrate cu testimoniu de paupertate şi cu actul de botez la subscrierea preşedintă până în 20 August st. v.

Primirea elevelor în „Internat” se va face dela 25 August încolo.

La primire are să aducă fiă-care elevă albiturile şi vestimentele necesare, precum şi aşternutul de pat.

În legătură cu acest „Internat” reuniunea în anul trecut a înfiinţat şi un „Orfelinat” pentru fetele orfane şi sérace dela 6—12 ani; aceste fete primesc întreţinere completă pe spesele reuniunii şi sunt obligate a cerceta şcolile române gr. or. din loc.

Petiţiunile pentru primire sunt a se adresa până în Aug. st. v.

Informaţiuni mai de-aprópe se pot primi dela preşedinta reuniunii şi dela actualul acesteia.

Agnes Duşoiu,
preşedintă.

Lazar Nastasi,
prof. gimn. şi act. reuun.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Militarismul măsurat cu cotul.

Un statistician engles a cercat tocmăi zilele trecute, îndemnat de bună sémă de manifestul de desarmare al Ţarului, să constate mulţimea enormă a militarilor din întreaga europă, într'un mod cu totul deosebit.

Anume el s'a pus să-i măsore cu metrul, şi a ajuns la constatarea, că decă am lua pe toţi soldaţii, câtă îi are Europa unul câte unul, şi i-am aşedă unul după altul într'o linie dreptă cu muniţiuni, arme etc., şirul de soldaţi, care s'ar nasce în chipul acesta, n'ar fi nici mai lung, nici mai scurt de două-deci şi patru mile.

Ér decă ne închipuim, că şirul acesta de soldaţi ar avé să trecă pe lângă un punct anumit, ar trebui mai bine de un an de zile, până ce ar ajunge la punctul acesta cel mai de pe urmă soldat.

*

Anunţ de căsătorie japonez.

Un diar japonez, ce apare în Corea, a publicat următorul anunţ hazliu de căsătorie:

Un tiner în etate de 27 de ani, fără avere, însă domol de fire şi cu venit lunar destul de frumuşel şi cam emancipat de sub autoritatea părintescă, ar dori să se căsătorască cu o fată, care se aibă următoarea calificăciune:

- 1) Să fiă de 21 de ani şi sănătósă.
- 2) Să fiă frumuşică.
- 3) Să aibă cunoştinţe temeinice în socotéla.
- 4) Să scie să cósă.
- 5) Să nu fiă limbută.
- 6) Să aibă ceva avere.
- 7) Să fiă virtuosă.
- 8) Să urască beuturile spirituóse şi
- 9) Să fiă emancipată de sub autoritatea părintescă.

*

Primul congres de pace din Francfurt.

Intemplantă a voit, ca manifestul de desarmare al Ţarului, să ajungă la cunoştinţa lumii în acea di, în care s'a ţinut primul congres internaţional la Francfurt în 1850. La acest congres au luat parte cam la vre-o 800 de bărbaţi, mai fiă-care de altă naţionalitate. Figura cea mai interesantă la acest congres a fost un popă indian, pe care îl chema: *Ca ge-ga-ga-buh*, de loc din Nebraska şi negru ca tăciunele. Negrul părinte a asigurat congresul de sentimentele de pace ale tuturor seminţiilor indiane, ér pe preşedintele congresului, ministru Jaup din Hessendarmstadt l'a cinstit, în semn de pace, cu o pipă de duhan.

Format'am noi juriştii între noi un cor vocal şi instrumental. O societate teatrală. Am dat mai multe concerturi şi producţiuni teatrale. S'a jucat cu concursul dómnelor şi domnişórelor române: „Nunta ţărănescă” şi „Jorgul dela Sadagura” de V. Alexandri, apoi şi o dramă originală intitulată „Valeriu şi Cornelia” compusă de A. Degre şi I. Pop.

Vareliu era feciorul unui boier ruginit din Moldova, venit de curând dela Paris, unde-şi făcuse studiile. Avea să lupte cu tatăl său şi prietini aceluia, spre a-i lámuri asupra ideilor timpului. Voi produce aici o scenă din originalul operei, care se află în posesiunea mea. Este vorbă de desrobirea ţeranilor.

Boierul *Preocup*... Domnule, spune-mi cum e în Franca, şi acolo e nerinduélă ca airea? Şi pe acolo cresc fantasiile despre desrobirea ţeranilor? Ori póte nici nu ai audít despre mişelia şi blăstémătia acéta?

Valeriu (agitat) Ce mişelia? Ce blăstémătia?

Preocup. Ce, şi D-ta te mai miri şiin-

trebý? Au nu este destulă mişelia şi blăstémătia, numai a şi vorbi despre libertatea ţeranilor? Au D-ta nu prevedí şi despreţescă greua nefericire, ce ameninţă capetele nóstre a boierilor ţerei? Se vede, că Franca şi-a înveninat inima!

Valeriu. Domniei Tale D-le-ţi place libertatea şi te opuni eliberării ţeranilor! Te miri, că se află ómeni, cari au inima şi curajului de a lupta pentru drepturile omului! Cugetă-te în situaţiunea acelora, cari plâng şi gem sub tirănia ta, în jugul boierilor, şi pētruns de nefericirea lor nu te vei mai mira, că se află ómeni, cari vè strigă: Fiţi creştini, nu vè lepădaţi de natura blândă a omului, înduraţi-vé de mii şi mii de ómeni, liberaţi pe fraţii, deşi ţeranii voştri, din jugul tirăniei, căci vè va urmări blăstemul cerului, decă nu faceţi ce cere creştinismul şi umanismul!

Preocup. Acesta a nebunit în casa de nebuni cu el!

Valeriu. În casa de nebuni cu voi, barbari şi tirani! Ţeranul e poporul; ţeranul român e poporul român! Şi poporul român să tremure de nisce tirani, ca voi?! Ruşine, întreit ruşine!

Preocup. Audita-ţi una ca asta? Ţeranul român, e poporul român! Dér apoi noi boierii adecă, ce suntem? Să blastem tu pe tatăl tău, care încă e boer ciustit?!

Valeriu. Şi pe tatăl meu, decă cere ţera, decă cere naţiunea, decă cere umanitatea, decă cere cristianismul! Lovitura care o ridică cineva asupra poporului român, o apăr şi în contra tatălui meu; şi lui îi smulg sabia din mână, carea vrea să o implante în inima poporului nostru! Peste poporul român stă Dumneşu, şi el mă inspiră să cuget, să vorbesc şi să lucrez așa. Vè temeţi? Vè îngălbiniţi? Cru-delilor! Fricóşilor! Peptul vostru trebuie să fiă asilul, ér nu iadul poporului român. Avuţia voastră, în loc să aducă cultura şi civilisaţiunea în ţeră, sfărma şi ruinele umanităţii, cari stau ca umbre şi cer socotéla dela voi, dela voi — şi voi rideţi şi glorificaţi tirănia voastră. Voi vè iubiţi patria şi doriţi mărirea poporului român, dér însătaţi după avere şi bani. Voi laudaţi libertatea, dér ce folos, că realisarea ei pentru ţeranul român nu vè trece prin minte, şi numiţi nebun pe acela, care cutéză a vorbi despre desrobirea poporului român.

Un simţ profetic însă mă inspiră, că tir-

purile vor să se schimbe, boerii se vor supune spiritului timpului şi vor libera poporul român....

Reprezentăţiunile teatrale şi concertele românesce arangiate de juriştii români, au contribuit mult la redesteptarea simţului românesc la publicul din Sibiu. Domnişóre, cari nici cetă nu sciau bine românesce, au primit roluri la teatru, învăţându-le cu multă diligenţă şi zel. La un concert a declamat o tină română, de 15 ani, poesia lui Sion. „Mult e dulce şi frumúsă limba ce-o vorbim” atât de doios, de a stors lacrimă de bucuria din ochii tuturor. Episcopul Şaguna încă era emoţionat.

De felul acesta erau cauzele, pentru care eram copiii răsfaţaţi şi bătrânilor.

Noi îi stimam, ei ne stimau; un spirit ne unia: iubirea de neam şi de patriă!

Sivul popii.

Tălhari de umbrele.

Pöte își inchipue cine-va, că cu cât înaintează mai mult civilizațiunea și paza publică, cu atât mai rău o duc și tălharii.

Se nimerise să fiă un domn öre-care într'o träsürä inchisä. La mijlocul drumului se pomenesce, că se deschide ușa träsürei și-i cade umbrela, care o răqimase de de uşä.

Domnul din träsürä cugeta la început, că uşa s'a deschis numai din întâmplare, când colo se pomenesce, că se deschide a doua-örä uşa, ér în drum zäresce pe unul, care, se vede, aştepta și el, să cadä vre-o umbrelä din träsürä.

Călenđarul sęptęmănel. AUGUST. are 31 ęile. MASALAR.

Calendar table with columns: Dilele, Călend. Iul. v., Călend. Gregor. and rows for various days of the month.

Prețurile cerealelor din piața Braşov. Din 2 Septemvře 1898.

Table of grain prices in Braşov, listing items like Grăul cel mai frumos, Grău mijlociu, etc., with prices in fl. and cr.

Tęrgul de rimătorü din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 30 Aug. de 46,744 capete, la 31 August au intrat 62 capete și au eșit 76 capete rămânând la 1 Sept. un număr de 46,730 capete.

Se notęzä marfa: ungręscä veche grea dela — cr. până la — cr. marfa ungręscä tinęră grea dela 56.— cr. până la 57.1/2 cr. de mijloc dela 57.1/2 cr. până la 58.— cr. ușörä dela 58.— cr. până la 58.1/2 cr.

Cursul losurilor private. Din 1 Septemvře 1898.

Table of private exchange rates for various locations like Basilica, Credit, Clary, etc., with columns for 'cump.' and 'vinde.'

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 1 Septemvře n. 1898.

Large table of commodity prices in Budapest, including grain (Grău Bănăţenesc, Grău dela Tisa), oil (Săcărä), and other goods.

Bursa de Bucureşci. din 1 Septemvře n. 1898.

Table of stock and bond prices in Bucharest, listing various securities like Rentă română perpetuă, Oblig. de Stat, etc.

SCOMPTURİ:

Table of exchange rates for various cities like Paris, Petersburg, Berlin, London, Vienna, etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

George I. Dogarescu. Predeal, Plasa și județul Prahova, Casă de Expediție și Vămire de mărfuri,

recunoscută de Ministerul de finanțe și de Camera de Comerțiu din Ploesci, prin decret special, funcționând dela anul 1879, având ca devisă: onestitate, garanție și promptitudine.

Publicul se pöte adresa cu încredere spre a fi bine servit la ori-ce ocaziune de acest gen.

Seid.-Damaste 75 kr.

bis fl. 14.65 p. Meter — sowie schwarze, weisse und farbige Heneberg-Seide von 45 kr. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg's Seiden-Fabriken (k. u. k. Hofl.), Zürich.

Nr. 4383—1898.

PUBLICAȚIUNE.

Deörece în timpul ultim mai mulți locuitorü n'au cerut la cumpărarea porcilor pasapörtele de vite dela vëndętorü, precum și dreptul lor de proprietate nu s'au transcris

pe numele lor propriu, se face p. t. publicul asupra §. 8 al VII art. de lege din anul 1888 prin această atent conform căruia cai, vite cornute, oi, miei, capre și porci, atât la cumpărare, cât și la vëndęre au ca se fie provęduți cu pasapörte de vite; în cas contrar proprietarii se vor pedepsi conform legii.

In fine se provöcă p. t. public, ca conform ordinului vicecomitatens din 30 Iunie Nr. 15572—1898 să însciințeze cumpărarea de porci în termen de 24 öre la oficiul acesta, să prezenteze pasaportul de vite și porci cumpęrați să-i țină în decurs de 20 ęile sub contumație.

Braşov, 1 August 1898. Căpitănatul orăşenesc.

Advertisement for KANGARN NEGRU. Costume pentru bărbați. ADOLF F. MAZANEK. Strada Hirscher Nr. 20. Includes text about quality and contact information.

Advertisement for Școala privată de musică Kaiser. concesiönată de înaltul oficiu școlastic c. și r. al țerei, VIENA, cercul (Bezirk) VII., VIII. și III. anul școlar 25. Includes details about courses and fees.

Advertisement for P. T. Am onöre a aduce la cunoștința On public, că am deschis aci în loc, Strada Porții Nr. 35, împreună cu comerțul de hârtie en gross și un magazin cu tot-felul de articuli de hârtie.

De vëndare
150 carë de fên de fênațë și pășune de tómnă și primăvară pentru oi, pe hotarul comunei Ormenișul de Câmpia (Mező Örményes, poștă și telegraf în loc), comitatul Cojocnei.
 A se adresa la proprietarul:
Andrei Voda,
 paroch român.

Prune, mere, pere, nuci, lictar, miere, și cëră.
 Mai departe:
Silboviță vechiă și nouă cumpëră numai direct dela producenți, cu prețurile cele mai mari.
Alexander Șimon,
 negoș în comisiune de export.
Deva (Vasuti-uteza).
 — Oferte sê se trimită în scris. —

Prima lăcătușerie română în Brașov.

EUGENIU PRECUPŪ
 Lăcătuș artistic, instalator de conducte de apă și fântâni cu injector,
Brașov, Valea lată nr. 2,
(casele Eichberger).

Racomandă Onoratalui public din oraș și dela sate atelierul său complet de
Lăcătușerie artistică și de ferărie,
(pentru clădiri),
 în care sê efectuëază tot-felul de lucrări, ce cad în bransa acëata, anume: mașini de gătit bucate (Sparherd), sobe, grilagiuri, tot-felul de ferărie pentru clădiri, Conducte de apă și instalațiuni de cësornice de apă,

Fântâni cu injector contra înghietării, sonerii.
 Ori și ce **reparaturi** ce cad în bransa de **lăcătușerie și ferărie.**
 Lucrările se fac sub privighie-rea și conducerea mea proprie, despre cea-ce dau și garanție. — Lucrul meu va fi prompt, solid și cu prețurile cele mai moderate.

EUGENIU PRECUPŪ,
 lăcătuș artistic, instalator de conducte și cësornice de apă.

7-12,
Conducte de apă și sonerii..

Societate de I rang **CIRCUL HENRY** **Societate de I rang**
Brașov, în fața intrării la Promenada de jos.
80 Persóne 80. Elefantul Blondin 60 Cai 60
Proprie musică (orchestra Circului).
 Circul e construit după ultimul model corespunđător tuturor cerințelor moderne; iluminat cu gaz aerian și bine acoperit în cas de plóie.
Ađi, Duminecă, în 4 Septemvre st. n. 1898
2 MARI REPRESENTAȚIUNI 2
 * Una la órele 4 p. m. * și alta la órele 8 séra. *

La órele 4 după prânz
Ultima representație de după prânz.
 Fie-care bărbat sêu femeia are dreptul sê ia cu un bilet întreg un copil cu sine la circ.
 Ca inchiere a representațiunei de după prânz se va da
„CENUȘOTCA“
 sêu **pantoful de sticlă.** Mare pantomimă, după povestea de acelaș nume. Arangiată în pantomimă de măestrul regesc de balet Schmitter, în 2 acte. Executată de 50 copii din loc, copii și fetițe în etate dela 3—6 ani.

La órele 8 séra
Mare Representațiune,
 cu un program escelent.
 Va concerta ca óspe capela de dame din Viena, sub conducerea personală a dirigentului Ullmann.
Tinera Henrietta, ca artistă de călărit în diferite umblete.
Elefantul „minune“ Blondin, animal patruped, cel mai bine dresat din lume.
 Ca inchiere a representațiunei de séra
Robert Diavolul,
 mare pantomimă de paradă, cu evoluțiuni, jocuri, aparițiuni de fantome, artificii etc. în 2 despărțăminte, representată de intréga societate, după propria idee a Directorului HENRY arangiată pentru manege.
 — Tóte detaiurile în afișe. —

Prețurile locurilor: Loc rezervat numerotat fl. 1, Stal I. 70 cr., Stal II. 50 cr., Galeria 25 cr. — Biletele sunt valabile numai pentru ziua când au fost cumpërate.
 Pentru bilete vëndute banii nu se restituë. — Pentru înlesnirea onor. public bilete de vëndare la cassa Circului dela órele 11—1 și dela órele 5 p. m. în jos.

Deschiderea Circului la 7 1/4 óre séra. Inceputul la 8 óre séra.
Mâne, Luní, în 4 Sept. Representație nouă.
 In 8 Septemvre ultima representațiune.
 Cu distinsă stiință
HENRY,
 Director și proprietar.

La o bogăție nevisată pòte cineva fórte ușor ajunge,
 cu risic în proporție mică numai prin

Loteria de clasă reg. ung.

Sau emis în total 1000,000 losuri, din cari **50,000 câștigă** și 50,000 perde, prin urmare cade pe

„tot al doilea los un câștig.“

Cel mai mare câștig în cas favorabil este

UN MILION CORÓNE.

Apoi urmëază caștiguri de 400,000, 200,000, 100,000, 60,000, 40,000, 2 à 30,000, 3 à 20,000, 20 à 10,000, 50 à 5000, 400 à 2000, 720 à 1000, 1000 à 500, 27800 à 200 Coróne. **Tragerea se începe cu**

14 Septemvre st. n. și se sfîrșeste la 13 Octomvre.

LOSURI întregi à fl. 80, un jumëtate à fl. 40, a patra parte à fl. 20, a opta parte à fl. 10.
 Se află de vëndare în numër restrins la singura colectură principală a

Cassei de bancă IACOB L. ADLER & Fratele.

Fie-cărui participant după tragerea loteriei i-se trimite lista oficială, și câștigurile se plătesc îndată fără nici o scădere.